

сенімді | надежное
сақтандыру | страхование

«МҰНАЙ САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

ӘУЕ КӨЛІГІН ИЕЛЕРІНІҢ АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІГІН ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

**«Мұнай сақтандыру компаниясы» АҚ
Директорлар кеңесімен бекітілген**

**2023 жылғы «31» қазан № 02-01/27 хаттама
Күшіне енген күн «13» қараша 2023 ж.**

Семей қ.

МАЗМҰНЫ:

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	3
2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІЛЕРІНІҢ ТІЗБЕСІ.....	4
3. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНЫҢ ТІЗІМІ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛДЕРІ	4
4. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ. ФРАНШИЗА.....	5
5. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ НЫСАНЫ, МЕРЗІМІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫЛУ АУМАҒЫ	6
6. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ	6
7. САҚТАНУШЫНЫҢ САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ӘРЕКЕТТЕРІ...	8
8. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ЗАЛАЛ МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ	9
9. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ.....	10
10. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ЖАТПАЙТЫН ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ ОҚИҒАЛАРЫ. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДАН БАС ТARTУ	11
11. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ШАРТТАРЫ	15
12. ФОРС-МАЖОР	16
13. САҚТАНУШЫНЫҢ ШЫҒЫН ӨТЕУ ҚҰҚЫҒЫНЫҢ САҚТАНДЫРУШЫҒА КӨШУІ (СУБРОГАЦИЯ).....	16
14. ҚОСАЛҚЫ САҚТАНДЫРУ.....	17
15. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ.....	17
16. ҚОСЫМША ТАЛАПТАР.....	17

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

Сақтандыру объектісі

- 1.1. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес және осы әуе көлігі иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін ерікті сақтандыру Ережелері (бұдан әрі – "Ережелер") негізінде "Мұнай сақтандыру компаниясы" АҚ (бұдан әрі - "Сақтандырушы") заңды немесе жеке тұлғалармен (бұдан әрі - "Сақтанушы") әуе көлігі иелерінің азаматтық - құқықтық жауапкершілігін ерікті сақтандыру шарттарын (бұдан әрі - "сақтандыру шарты") жасасады.

1.2. Глоссарий:

1.3. Әуе көлігі / әуе кемесі -

жер (су) бетінен шағылысқан ауамен өзара әрекеттесуден басқа ауамен өзара әрекеттесуіне байланысты атмосфера көмегімен іске қосылатын ұшатын аппарат. Әуе көлігі/кеме ұғымына оның корпусы, қозғалтқыштары, шассилері, электр және гидравликалық жүйелері және ұшуды қамтамасыз етумен байланысты болған және тиісті түрде ресімделген тиісті құжаттары болған жағдайда бортта орнатылған өзге де арнайы жабдық кіреді;

- 1.4. Әуе кемелерінің түрлері - автогирос, аэростат, тікұшақ, бұрамалы қанат, дирижабль, махолет, мускулолет, планер, ұшақ, турболет, атомолет, сондай-ақ фотоэлементтердегі ұшақ;

1.5. Авиациялық инцидент-

осы кеменің, оның экипажының, басқа авиация персоналының қалыпты жұмыс істеуінің бұзылуына байланысты немесе сыртқы жағдайлардың әсеріне байланысты, бірақ авиациялық оқиғаға әкеп соқпаған әуе кемесін ұшу мақсатында пайдалану кезінде орын алған оқиға;

1.6. Авиациялық оқиға-

осы кеменің, оның экипажының, басқа авиациялық персоналдың қалыпты жұмыс істеуінің бұзылуына байланысты немесе сыртқы жағдайлардың әсеріне байланысты және адамдардың қаза болуына, әуе кемесінің елеулі зақымдалуына, бұзылуына немесе жоғалуына әкеп соққан әуе кемесін ұшу мақсатында пайдалану кезінде болған оқиға;

- 1.7. Әуе кемесінің ұшуы-әуе кемесінің жер (су) беті бойынша және әуе кеңістігінде ұшу кезінде ұшудың басынан (тік көтерілу кезінде жер бетінен немесе су бетінен бөліну) жылдамдық жинаудың соңына дейін (тоқтаусыз ұшу-қону жолағын босату) немесе тік қону кезінде жер (су) бетіне тигенге дейін қозғалуы;

- 1.8. Жолаушы- экипаж мүшелерін қоспағанда, әуе тасымалы шартына (билет)сәйкес әуе кемесімен тасымалданатын немесе тасымалдануға тиіс кез келген тұлға;

- 1.9. Жүк иелері - әуе тасымалы шартына (билет)сәйкес әуе кемесімен тасымалданатын немесе тасымалдануға тиіс жүк иелері/жіберушілер/қабылдап алушылар;

- 1.10. Экипаж мүшелері-ұшу құрамындағы және қызмет көрсетуші қызметкерлер қатарындағы тұлғалар. Экипаж құрамы әуе кемесінің типі мен мақсатына, сондай-ақ ұшуды орындау кезінде оны пайдалану мақсаттары мен шарттарына байланысты анықталады және оны дайындаушы мен тапсырыс беруші айқындайды. Ұшу құрамындағы тұлғалар қатарындағы экипаждың ең аз құрамы осы үлгідегі әуе кемесін ұшу пайдалану жөніндегі нұсқаулықта көрсетіледі. Ұшу экипажының мүшелеріне ұшу құрамының қолданыстағы куәліктері, сондай-ақ осы үлгідегі әуе кемесін және оның жабдықтарын басқару үшін қажетті даярлығы мен тәжірибесі бар адамдар: ұшқыштар, штурмандар, бортинженерлер, бортмеханиктер және бортрадистер жатады. Қызмет көрсетуші персоналға ұшу кезінде әуе кемесін басқаруға және оның жабдықтарына байланысты міндеттерді орындамайтын экипаж мүшелері: бортсеріктер, бортоператорлар және әуе кемесінің мақсатына және ұшу мақсатына байланысты басқа да мамандар жатады.

1.11. Жәбірленушілер:

- 1.11.1. тасымалдау кезеңінде өміріне/денсаулығына және/немесе мүлкіне зиян келтірілген жолаушылар;

- 1.11.2. Тасымалдау кезеңінде мүліктік мүдделеріне зиян келтірілген жүк иелері;

- 1.11.3. Әуе кемесінің жолаушылары/жүк иелері болып табылмайтын үшінші тұлғалар не әуе көлігін пайдалану нәтижесінде сақтанушының өміріне/денсаулығына және/немесе мүлкіне зиян келтірілген әуе кемесін жөндеуді, күзетуді, сүйемелдеуді және т.б. жүзеге асыратын сақтанушының/әуежайдың/компаниялардың қызметкерлері. Сақтанушының қызметкерлері, әуе көлігі экипажының мүшелері жәбірленушілер болып табылмайды:

- 1.12. Тіркелген жолжүгі - оның сақталуын Сақтанушы өз жауапкершілігі астына қабылдаған және оған жолжүгінің түбіртегі мен жолжүк белгісін берген жолаушының жолжүгі.

- 1.13. Қол жүгі / жолаушы - өзімен алып жүретін заттар-тіркелмеген жол жүктер, сондай-ақ жолаушы қолындағы не үстіндегі киім-кешектер мен өзге де заттар;

- 1.14. Жүк - поштаны, борт азық түлігі, борт алып жүрген және қате жіберілген жол жүктерін қоспағанда, әуе кемесінің бортында тасымалданатын кез келген мүлік;

1.15. **Тасымалдау кезеңі:**

- 1.15.1. Жолаушының әуе кемесіне отырғызу үшін әуежай перронына жолаушы кірген сәттен бастап және жолаушы Сақтанушының уәкілетті адамдарының бақылауымен перроннан кеткен сәтке дейінгі уақыт кезеңін қамтитын жолаушының әуе тасымалы;
- 1.15.2. Жолжүгін тасымалдауға қабылданған сәттен бастап уақыт кезеңін қамтитын әуе тасымалы, ол тиісті құжаттармен расталады және алушыға берілгенге немесе оны белгіленген Ережелерге сәйкес басқа тұлғаға бергенге дейін;
- 1.15.3. Жүкті тасымалдауға қабылдаған сәттен бастап және оны алушыға бергенге немесе оны белгіленген ережелерге сәйкес басқа тұлғаға бергенге дейінгі уақыт кезеңін қамтитын әуе тасымалы;
- 1.16. **Перрон** – әуе аймақтың әуе кемелерін орналастыруға арналған ұшу алаңының бөлімі, оның мақсаты жолаушыларды отырғызу және түсіру, жолжүгін, жүктерді және поштаны тиеу және түсіру, сондай-ақ қызмет көрсетудің басқа түрлері үшін кемеге жең мен трап перрон аумағы болып есептеледі;
- 1.17. **Жолжүгінің, жүктің зақымдануы** - тасымалдау кезеңінде жолжүгін, жүкті немесе жолжүгі не жүктің бір бөлігін жарамсыз жағдайға келтіру, соның салдарынан оларды өзінің бастапқы мақсаты бойынша толық пайдалануға (өз құндылығын жоғалтты) мүмкін емес болуы;
- 1.18. **Жолжүгінің, жүктің жоғалуы** - сақтанушы олардың іс жүзінде жоғалуы, ұрлануы, бұрыс жіберілуі немесе бөтен адамға қате берілуі салдарынан орын алғаны не алмағанына қарамастан, тасымалдауға қабылданған қолжүкті, жүкті белгіленген жеткізу мерзімі өткеннен кейін қабылдап алушыға тапсыруға қабілетсіз болған, тасымалдаудың бұзылуы.
- 1.19. **Әуеайлақ** - әуе кемелерін ұшып-кону, басқару, тұраққа қою және оларға қызмет көрсетуді қамтамасыз ету үшін арнайы дайындалған жер немесе су учаскесі.
- 1.20. **Әуежай** - әуе кемелерін қабылдауға және жөнелтуге, әуе тасымалдарына қызмет көрсетуге арналған, осы мақсаттар үшін әуе айлағы, аэровокзалы, басқа да құрылыстары мен қажетті жабдықтары бар арнайы құрылыстар кешені.
- 1.21. **Тергеу** - авиациялық оқиғалардың алдын алу мақсатында жүргізілетін қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі себептерді анықтауды және ұсынымдар әзірлеуді қоса алғанда, қорытындылар дайындау, ақпаратты жинауды, өңдеуді және талдауды қамтитын процесс.
- 1.22. **Пайдаланушы**-әуе кемесін пайдаланумен айналысатын немесе осы салада өз қызметтерін ұсынатын заңды немесе жеке тұлға.
- 1.23. **Сақтандырушы** - "Мұнай сақтандыру компаниясы" акционерлік қоғамы.
- 1.24. **Сақтанушы** - сақтандырушыда сақтандырған әуе көлігінің меншік иесі немесе иеленушісі болып табылатын заңды немесе жеке тұлға.
- 1.25. **Сақтандыру жағдайы** - оның орын алуымен сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға болып табылады.
- 1.26. **Сақтандыру сыйлықақысы** - сақтандыру шартында анықталған мөлшерде сақтанушыға сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемесін сақтандырушы алғаны үшін соңғысына сақтанушы төлеуге тиіс қаражат сомасы.
- 1.27. **Сақтандыру сомасы** - сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін қаражат сомасы.
- 1.28. **Сақтандыру төлемі**-сақтандырушы сақтанушыға(пайда алушыға) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру сомасы шегінде төлейтін қаражат сомасы.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІЛЕРІНІҢ ТІЗБЕСІ

- 2.1. Сақтанушы объектісі ретінде, әуе көлігін пайдалануға байланысты жәбірленуші/жолаушылар/жүк иелері өміріне, ден саулығына және/немесе мүліктеріне келтірілген залалды өтеу, Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында көзделген міндеттемелерге байланысты Сақтанушының мүлдітік мүдделері болып табылады, атап айтқанда:
- 2.1.1. үшінші тұлғаларға келтірілген (жолаушылар мен жүк иелерін қоспағанда) әуе көлігі иесінің зиян үшін азаматтық-құқықтық жауапкершілігі;
- 2.1.2. жолаушыларға келтірілген зиян үшін тасымалдаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігі;
- 2.1.3. жүк иелеріне келтірілген зиян үшін тасымалдаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігі.

3. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНЫҢ ТІЗІМІ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛДЕРІ

- 3.1. **Сақтанушының өтеме бойынша азаматтық-құқықтық жауапкершілігі басталу фактісі сақтандыру жағдайы деп танылады:**
- 3.1.1. үшінші тұлғалардың өміріне/денсаулығына және мүлкіне ұшу әуежайында ұшуды орындау үшін қозғалтқышты іске қосқан сәттен бастап межелі әуежайда (транзиттік әуежайда) қозғалтқыш

- өшірілген сәтке дейін әуе көлігін пайдалану кезінде тікелей әуе кеме арқылы, оның бөлшектермен не одан түскен адаммен немесе затпен келтірілген зақымдар;
- 3.1.2. әуе кемесінің жолаушысының өміріне/денсаулығына келтірілген зиян; тіркелген жолжүктің және әуе тасымалы кезінде жолаушы қасындағы алып жүрген жеке заттардың зақымдануы, жоғалуы немесе жойылуы салдарынан әуе кемесінің жолаушысына келтірілген залал;
- 3.1.3. әуе тасымалы кезінде жүктің жоғалуы, бүлінуі немесе жойылуы салдарынан келтірілген залал.
- 3.2. Сақтанушының жәбірленушіге зиян келтіргені үшін жауапкершілігінің басталу фактісі сақтанушының зиянды өтеу туралы жәбірленушінің талаптарын негізді деп ерікті тәртіппен тануы және Сақтандырушының талаптарды Сақтанушы танумен келісуі негізінде немесе заңды күшіне енген сот шешімі негізінде белгіленеді.
- 3.3. **Сақтанушының жәбірленушіге зиян келтіру жөніндегі міндеттемелер бойынша жауапкершілігінің басталу фактісі келесі жағдайларда сақтандыру жағдайы деп танылады:**
- 3.3.1. жәбірленушілерге зиян келтірілген оқиғалар (себептер) сақтандыру шартының қолданылу кезеңі ішінде орын алса;
- 3.3.2. Сақтанушыға зиянды өтеу туралы талап (жазбаша талап) немесе талап арыз сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде берілсе;
- 3.3.3. Сақтанушының (оның қызметкерлерінің/экипаж мүшелерінің) әрекеттерінде қасақаналық немесе өрескел абайсыздық белгілері болмаса.
- Қасақаналық** қандай бір тұлға өз әрекеттерінің заңсыздығын және жағымсыз салдардың туындау мүмкіндігін алдын-ала білу тұра, бірақ олардың алдын-алу үшін шараларды әдейі қабылдамауымен сипатталады.
- Өрескел абайсыздық** қандай бір тұлға өзінің әрекетінің (әрекетсіздігінің) қолайсыз салдарының туындау мүмкіндігін алдын-ала болжаған кезде немесе істің мән-жайлары бойынша оларды алдын-ала болжай алатындығымен, алайда қажетті зейінділік, адалдық, қамқорлық, алдын-ала ойластырлмағандығымен сипатталады (бұған жеткілікті негіздердің болмауына қарамастан, бұл салдардың алдын алуға болатынына немқұрайлы сенді).
- 3.4. Бір қателікті немесе олқылықты жасау нәтижесінде Сақтанушы келтірген зиянды өтеу туралы бірнеше шағымдар немесе талап арыздар дара сақтандыру жағдайлары болып танылады (тіпті ұжымдық шағым немесе ұжымдық талап арыз болғанның өзінде не сот арқылы бірнеше сот істері бір іс жүргізуге біріктірілген болса да).

4. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ. ФРАНШИЗА

- 4.1. Сақтандыру шартында мыналар белгіленуі мүмкін:
- 4.1.1. жалпы сақтандыру сомасы (Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемі). Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде барлық сақтандыру жағдайлары бойынша жүргізілген барлық сақтандыру төлемдерінің сомасы осы көлемнен аспауы тиіс;
- 4.1.2. сақтандыру кезеңінде әрбір/бір немесе бірнеше тұлғаның немесе бірнеше жазатайым оқиғалар бойынша барлық тұлғалар жиынтығында өмірі мен денсаулығына келтірілген зиян үшін сақтандыру сомасы;
- 4.1.3. әрбір/бір немесе бірнеше немесе бір немесе бірнеше сақтандыру жағдайы бойынша барлық тұлғалардың мүлкіне келтірілген зиян үшін сақтандыру сомасы.
- 4.2. Сақтандыру шартында белгіленген жауапкершіліктің шекті көлемі шегінде Сақтандырушы сақтанушыға өзіне қойылған талаптарды босату немесе азайту мақсатында Сақтандырушының келісімімен Сақтанушы жасаған барлық шығындарды төлейді.
- 4.3. Сақтандыру шартында белгіленген жауапкершіліктің шекті көлемі шегінде Сақтандырушы сонымен қатар Сақтанушыға сақтандыру жағдайы бойынша шығындарды азайту бойынша барлық негізделген шығындарды төлейді.
- 4.4. Сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру сомасы, тарифтік ставкалар, мерзім негізінде жасалады.
- 4.5. Сақтандыру сыйлықақысын төлеу Сақтандырушының кассасына қолма қол ақшамен немесе Сақтандырушының банктік шотына ақша аудару арқылы жүргізіледі.
- 4.6. Сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру шартында белгіленген мерзімде біржолғы немесе бөліп төлеу арқылы жүргізіледі.
- 4.6.1. Сақтанушы Сақтандырушымен өзара келісім бойынша Сақтандыру Шартын 12 ай мерзімге жасасу кезінде мерзімді сақтандыру сыйлықақылары түрінде сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу мүмкіндігі берілуі мүмкін. Сақтандыру жарналарының мөлшері және оларды төлеу мерзімі сақтандыру шартымен айқындалады.
- 4.6.2. Егер сақтандыру Шартында сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу көзделсе, сақтандыру шартында сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуды қоса алғанда, кезекті сақтандыру жарналарын белгіленген мерзімде төлемеудің салдары айқындалуы мүмкін.

- 4.6.3. Сақтанушы, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, егер кезекті немесе соңғы сақтандыру жарнасын төлегенге дейін сақтандыру жағдайы орын алса, сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу құқығынан айырылады. Бұл жағдайда сақтандырушы сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындау кезінде мерзімі өткен сақтандыру жарнасының сомасын есепке алуға құқылы.
- 4.7. Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын/ бірінші сақтандыру жарнасын төлеу міндеті, егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, Тараптардың уәкілетті өкілдері сақтандыру шартына қол қойған күні туындайды.
- 4.8. Егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, Сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушы шартсыз франшиза қолданады.
- 4.9. Шартсыз франшиза кезінде сақтандыру төлемі франшиза сомасына қосылып жүзеге асырылады (сақтандыру төлемінің сомасынан оның мөлшерін шегергенде). Бұл ретте франшиза сомасынан аспайтын залалдар өтелуге жатпайды.
- 4.10. Тараптардың келісімі бойынша франшиза мөлшері сақтандыру сомасының пайызымен немесе белгіленген мөлшерде тоқтатылады.
- 4.11. Франшиза мөлшері жеке келісіледі және сақтандыру шартында белгіленеді.

5. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ НЫСАНЫ, МЕРЗІМІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫЛУ АУМАҒЫ

- 5.1. Сақтандыру шарты тараптардың бір құжат-сақтандыру шартын жасау арқылы жазбаша нысанда жасалады.
- 5.2. Электрондық нысанда келесі жолмен жасалады:
- 5.3. Сақтандырушының автоматтандырылған ақпараттық жүйесінде шартты ресімдеуді қоса алғанда, сақтандырушы біржақты тәртіппен әзірлеген сақтандыру ережелерімен (бұл тармақ компанияның басқару органының ерекше өкіміне дейін қолданылмайды) Сақтанушының сақтандырудың үлгілік шарттарына қосылуы.
- 5.4. Егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, Сақтандыру шарты сақтандыру сыйлықақысы төленген күннен кейінгі күннен бастап күшіне енеді.
- 5.5. Егер сақтандыру шартта өзгесі көзделмесе, сақтандыру шарты 12 айға жасалады.
- 5.6. Сақтандыру шарты әрекет ету күші сақтандыру шарт қолданысының соңғы күні жасалады.
- 5.7. Тараптардың бірі бұл туралы сақтандыру шарты тоқтатылған және сақтандыру сыйлықақысы төленген күнге дейін күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын хабарлаған жағдайда, күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын хабарлаған және сақтандыру сыйлықақысын төлеген жағдайда сақтандыру Шарты келесі мерзімге ұзартылуы мүмкін
- 5.8. Сақтандыру қорғанысымен қамтылған аумақ сақтандыру шартымен айқындалады.

6. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

6.1. Сақтандырушы міндеттері:

- 6.1.1. сақтанушыны сақтандыру ережелерімен таныстыру және оның талабы бойынша ережелердің көшірмесін жіберу;
- 6.1.2. сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;
- 6.1.3. Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүргізу немесе Сақтанушыға/Пайда алушыға сақтандыру шартының талаптарына сәйкес сақтандыру төлемін жүзеге асырудан жазбаша дәлелді бас тарту жіберу;
- 6.1.4. сақтандыру жағдайы болған кезде сақтанушыға шығындарды азайту үшін жұмсаған шығындарды өтеу;
- 6.1.5. Сақтандыру шартында немесе Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа да әрекеттерді жасау;
- 6.1.6. Ережелерді өз интернет ресурстарына салу;
- 6.1.7. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдауы үшін қажетті құжаттар жиындығын Сақтанушы/Пайда алушы тапсырмаған жағдайда, Сақтанушыны/пайда алушыны соңғы құжат қабылданған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде жетіспейтін құжаттар туралы жазбаша хабардар етуге міндетті.
- 6.1.8. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайы туралы өтініш берілген сәттен бастап күнтізбелік 60 күн өткеннен кейін, Сақтандырушыға құжат тапсыру қажеттілігі туралы ескертумен бірге, электронды поштаға немесе (өтініште көрсетілген мекенжайға қолма қол) хат жіберу әдісімен Сақтанушыны/Пайда алушыны тиісті түрде хабарландыру.

6.2. Сақтанушы міндеттері:

- 6.2.1. сақтандыру шартта белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақысын

төлеу;

- 6.2.2. сақтандыру шартын жасасу кезінде және оның қолданылу кезеңінде Сақтандырушыға осы сақтандыру объектісіне қатысты ұқсас тәуекелдер бойынша қолданыстағы/жасалуға жоспарланған барлық сақтандыру шарттары туралы хабарлау;
- 6.2.3. сақтандырушыға сақтандыру тәуекелінің жай-күйі туралы хабарлау;
- 6.2.4. дереу, бірақ 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей Сақтандырушыға өзіне белгілі, яғни сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы елеулі өзгерістер туралы, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса хабар беру;
- 6.2.5. Сақтандырушыға өзіне белгілі болған, сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы елеулі өзгерістер туралы, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса дереу хабарлау;
- 6.2.6. Сақтандыру Шартын жасасумен және оның әрекет ету мерзімі ішінде орындалуымен байланысты іс-шаралар (әуе кемесін, оның техникалық қызмет көрсетуі және пайдаланылуын шолу, сараптау, сақтандыру жағдайларын тексеруге қатысу және т.б.) жүргізу үшін Сақтандырушыға рұқсат беру.
- 6.2.7. әуе кемесін қауіпсіз пайдалануға қатысты өкімдерді орындау және құзыретті ұйымдардың лауазымды тұлғаларынан шығатын әуе қозғалысын басқару.
- 6.2.8. сақтандыру жағдайы басталуы үшін жауапты тұлғаға талап ету құқығын сақтандырушыға көшуін қамтамасыз ету.
- 6.2.9. сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа да әрекеттерді жасау.
- 6.3. **Сақтандырушының құқықтары:**
- 6.3.1. Сақтанушы ұсынған ақпарат пен құжаттарды, сондай-ақ сақтанушы тарапынан сақтандыру шартының талаптары мен ережелерінің орындалуын тексеру;
- 6.3.2. сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабарлама алғаннан кейін сақтандыру Шартының талаптарын өзгертуді немесе тәуекелдің ұлғаюына сәйкес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.
- 6.3.3. Сақтанушы міндеттерін орындамаған жағдайда сақтандыру шартын бұзуды талап ету сақтандырушыға сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы хабарлау, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, не егер Сақтанушы сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге тәуекел дәрежесінің ұлғаюына барабар түрде қарсылық білдіреді;
- 6.3.4. сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын өз бетінше анықтау, оның ішінде тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан олардың құзыретіне қарай сақтандыру жағдайының басталу фактісін және келтірілген залалдың мөлшерін растайтын құжаттарды сұрату;
- 6.3.5. сақтанушыдан сақтандыру жағдай фактісін, оның туындау мән-жайларын, оның басталу жағдайларын анықтауға қажет ақпараттар талап ету;
- 6.3.6. сақтандыру Шартында және Ережелерде көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін жүргізуден толығымен немесе ішінара бас тарту;
- 6.3.7. сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа да әрекеттерді жасау.
- 6.3.8. Сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш Сақтандырушыға берілген сәттен бастап 90 күнтізбелік күн өткен соң осы Ережелердің 8 -тарауында мәлімденген сақтандыру жағдайдың орын алу факті мен залалдар мөлшерін растайтын құжаттарды ұсынбаған жағдайда, сақтандыру төлемін жүргізуден бас тарту.
- 6.4. **Сақтанушының құқықтары:**
- 6.4.1. осы Ережелермен танысу;
- 6.4.2. Сақтандырушыдан сақтандыру шарттарын, өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап ету;
- 6.4.3. Сақтандыру ережелеріне және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес сақтандыру Шартын мерзімінен бұрын бұзу;
- 6.4.4. болжамды бұзу күніне дейін кем дегенде 30 (отыз) күнтізбелік күн бұрын Сақтандырушыны хабардар ету арқылы сақтандыру Шартын мерзімінен бұрын бұзу. Егер сақтандыру шарты бұзылған кезде сақтандыру сыйлықақысы толық төленбеген жағдайда, Сақтанушы сақтандыру шартының (сақтандыру полисінің) қолданылу кезеңі үшін сақтандыру сыйлықақысын оның қолданылуының басынан бастап бұзылған күнге дейін (екі күнді қоса алғанда) төлеуге міндетті.
- 6.4.5. Сақтандырушыдан сақтандыру шарттарын, өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап ету;
- 6.4.6. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен дау айту, Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан немесе оның мөлшерін азайтудан бас

тарту;

- 6.4.7. сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа да әрекеттерді жасау.

7. САҚТАНУШЫНЫҢ САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ӘРЕКЕТТЕРІ

- 7.1. Сақтанушы/әуе кемесінің экипаж мүшелері оған/оларға сақтандыру жағдайының басталуы туралы белгілі болған/белгілі болған болуға тиіс (сақтандыру жағдайының басталуына әкелуі мүмкін оқиға) жағдайда міндетті;
- 7.2. Сақтандырушы мыналардың салдарынан туындаған залалдарды өтеуден босатылады: Сақтанушы (пайда алушы) ықтимал шығындарды азайту үшін әдейі ақылға қонымды және қол жетімді шараларды қолданбаған;
- 7.3. Егер Сақтанушы Сақтандырылушы болып табылмаса болса, Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуы туралы хабарлау міндеті Сақтандырылушыға өтеді;
- 7.4. ықтимал шығындарды алдын алу немесе азайту үшін ақылға қонымды және қол жетімді шараларды қолдану, оның ішінде оның ішінде әуе көлігін/жәбірленушілердің мүлкін қорғап қалу және сақтау шараларын қабылдау;
- 7.5. дереу, бірақ 24 сағаттан кешіктірмей тиісті органдарға және ұйымдардың (ішкі істер органдарының бөлімшелері, өртке қарсы қызмет органдары, авариялық қызметтер, Төтенше жағдайлар жөніндегі агенттік) құзыретіне сүйене отырып, оқиғаның басталуы туралы; уәкілетті мемлекеттік және өзге де құзыретті органдардың оқиғаны Құжаттамалық ресімдеуін қамтамасыз ету;
- 7.6. дереу, бірақ кез келген жағдайда жазбаша нысанда 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей сақтандыру жағдайы туралы Сақтандырушыға хабарлау;
- 7.7. сақтандырушының өкілі оларды зақымдану/жойылу кезінде болған күйінде тексеруге дейін (егер бұл қауіпсіздік мүдделеріне қайшы келмесе немесе залалдың ұлғаюына әкеп соқпаса) зардап шеккен әуе көлігін және жәбірленушілердің мүлкін сақтау;
- 7.8. Сақтандырушының өкіліне бүлінген әуе көлігін/ жәбірленушілердің мүлкін кедергісіз тексеру және әуе көлігін/жәбірленушілердің залалдарын азайту, мүлкін құтқару жөніндегі іс-шараларға қатысу мүмкіндігін қамтамасыз ету;
- 7.9. сақтандыру жағдайының басталу себептері мен мән жайларын анықтауда Сақтандырушының өкіліне жәрдемдесу сонымен қатар сақтандыру жағдайының себептері, барысы мен салдарын, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшерін бағалауға мүмкіндік беретін сақтандырушыға өзіне қолжетімді барлық ақпарат пен құжаттаманы ұсыну, оның ішінде авиациялық оқиғаларды тергеу жөніндегі комиссия отырыстарына сақтандырушы өкілінің қатысуын қамтамасыз ету;
- 7.10. сақтандырушыға жәбірленуші болып табылмайтын үшінші тұлғалардан сақтандыру жағдайы нәтижесінде келтірілген залалдарды қандай да бір өтеу (өтемақыларды) алғаны туралы дереу жазбаша хабарлау;
- 7.11. егер сақтандырушы қорғау үшін өз өкілін тағайындауды қажет деп тапса, сақтандыру жағдайының басталуына байланысты Сақтандырушының да, Сақтанушының да мүдделері-аталған сақтандырушы көрсеткен тұлғаларға осындай мүдделерді қорғау үшін сенімхат немесе өзге де қажетті құжаттарды беру. Сақтандырушының сотта Сақтанушының мүддесін білдіруге немесе сақтандыру жағдайының басталуына байланысты Сақтанушының құқықтық қорғалуын өзгеше түрде жүзеге асыруға құқығы бар, бірақ міндетті емес.
- 7.12. сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ ол келтірген залалды дәлелдеу ауыртпалығын көтеруге, оның ішінде сараптама жүргізу ақысын, сарапшылардың оқиға орнына баруын, мамандарды тарту мен консультацияларды, қажетті құжаттарды жинауды және т. б.;
- 7.13. сақтандырушыға өзіне өткен келтірілген залал үшін жауапты адамға регрессиялық талап ету құқығын жүзеге асыру үшін қажетті барлық құжаттарды, дәлелдемелерді Сақтандырушыға беру және оған барлық мәліметтерді хабарлау;
- 7.14. сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де іс-әрекеттер жасайды;
- 7.15. Сақтандырушы мыналардың салдарынан туындаған залалдарды өтеуден босатылады: Сақтанушы (пайда алушы) ықтимал шығындарды азайту үшін әдейі ақылға қонымды және қол жетімді шараларды қолданбаған;
- 7.16. Егер Сақтанушы Сақтандырылушы болып табылмаса болса, Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуы туралы хабарлау міндеті Сақтандырылушыға өтеді.

8. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ЗАЛАЛ МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ

- 8.1. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдауы үшін сақтанушы (Пайда алушы) сақтандырушыға келесі құжаттарды ұсынуға міндетті:
- 8.1.1. сақтандыру жағдайы туралы өтініш;

- 8.1.2. сақтандыру шартының көшірмесі;
- 8.1.3. әуе кемесін мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің көшірмесі;
- 8.1.4. пайдаланушы сертификатының көшірмесі;
- 8.1.5. әуе кемесіне меншік құқығын растайтын құжаттардың көшірмелері; (әуе кемесін сатып алу-сату шарты, тендер өткізу туралы хаттама және т. б.);
- 8.1.6. әуе кемесін басқару, сондай-ақ өзге де пайдаланудың мүлікті жалдау, лизинг, сенімгерлік құжаттардың көшірмелері ;
- 8.1.7. әуе кемесіне меншік құқығын растайтын мүліктік жалдау, лизинг, сенімгерлік басқару, сондай-ақ әуе кемесін өзге де пайдалануға құжаттардың қабылдау-беру актісінің көшірмелері;
- 8.1.8. Қазақстан Республикасының меншігіне сатып алуға, мүліктік жалдауға, лизингке, сенімгерлік басқаруға, сондай-ақ әуе кемесін өзге де пайдалануға (Азаматтық авиация ұйымдары, Қазақстан Республикасының резиденттері үшін) Көлік және коммуникациялар министрлігі Азаматтық авиация комитетінің рұқсаты;
- 8.1.9. әуе кемесінің техникалық жай-күйін тексеру және жарамдылығын айқындау актісі;
- 8.1.10. ұшуға жарамдылық сертификаты (әуе кемесін ұшуда пайдалану кезінде);
- 8.1.11. әуе кемесінің типі сертификаты (аса жеңіл авиацияның әуе кемесі үшін данасы сертификаты немесе типі сертификаты);
- 8.1.12. борттық журналдар (ұшақ / тікұшақ борт журналы, ұшақ/тікұшақ санитарлық борттық журналы);
- 8.1.13. борттық радиостанцияларға лицензия;
- 8.1.14. ұшуды пайдалану жөніндегі нұсқаулық;
- 8.1.15. пайдаланушының ұшуын жүргізу жөніндегі басшылық;
- 8.1.16. аэронавигациялық және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының және Халықаралық Азаматтық авиация ұйымының талаптарында ұшуларды орындау үшін қажетті ретінде көзделген басқа да құжаттар;
- 8.1.17. құзыретті органдардың тиісті құжаттарының түпнұсқалары немесе уәкілетті тұлғалар куәландырған көшірмелері:
- авиациялық инцидент кезінде-авиациялық инциденттерді тергеп-тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын комиссиялардың, өзге де құзыретті органдардың/адамдардың актілері/қорытындылары;
 - авиациялық оқиға кезінде-ведомстводан тыс мемлекеттік комиссияның қорытындысы; комиссиялардың, өзге де құзыретті органдардың/авиациялық оқиғаларды тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын адамдардың актілері/қорытындылары не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын актілер;
 - дүлей апаттар кезінде-өртке қарсы қызмет, органдар, гидро метеорологиялық қызмет, авариялық қызмет органдарының, төтенше жағдайлар жөніндегі агенттік бөлімшесінің, мемлекеттік комиссиялардың, сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тергеп-тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын өзге де құзыретті органдардың актілері, қорытындылары, құжаттары;
 - үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері кезінде – прокуратура, тергеу, анықтау органдарының, сот органдарының, өртке қарсы қызмет органдарының құжаттары (қылмыстық істің қозғалысы туралы қаулылар (қозғау туралы, қозғаудан бас тарту туралы, тоқтата тұру жөнінде, тоқтату туралы), оқиға болған жерді қарау хаттамалары, айыпталушы ретінде тарту туралы қаулылар, сот шешімдері), жасалған құжаттар сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын не сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын оқиғаларды тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын уәкілетті органдар (комиссиялар) құжаттары.
- 8.2. Сақтандырушының сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдауы үшін сақтанушы (Пайда алушы) осы Ережелердің 8.1-тармағында көрсетілген құжаттардан басқа сақтандырушыға мынадай құжаттарды ұсынуға міндетті:
- 8.2.1. жәбірленушінің жеке басын куәландыратын құжаттардың көшірмелері; бүлінген немесе жойылған мүлікке иелік ету құқығын, оның сақтандыру төлемін алу құқығының заңдылығын растайтын құжаттар түпнұсқалары;
- 8.2.2. сақтандырушымен келісілген: тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшы және/немесе бағалаушы және/немесе сюрвейер, лосс-аджастер жүргізген келтірілген залал сомасын айқындау жөніндегі сараптамалық бағалау актісі және/немесе қорытынды;
- 8.2.3. жәбірленушіге келтірілген зиян сипаты, диагноз, еңбекке жарамсыздық кезеңі сипаты көрсетілген тиісті медициналық мекеме қорытындысының түпнұсқасы;
- 8.2.4. мүгедектікті белгілеу туралы уәкілетті медициналық органның қорытындысының түпнұсқасы;
- 8.2.5. қайтыс болу себебін көрсете, жәбірленушінің қайтыс болғанын мәлімдеген медициналық мекеме

- қорытындысының түпнұсқасы;
- 8.2.6. қайтыс болу туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі;
- 8.2.7. жәбірленуші қайтыс болған жағдайда сақтандыру төлемін алу құқығын растайтын құжаттар;
- 8.2.8. мұрагерлік құқығы туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі;
- 8.2.9. үшінші тұлғалардың өміріне/денсаулығына зиян келтірген кезде сонымен қатар:
- а) дәріханалар мен медициналық мекемелерден әрбір препараттың атауын, рәсімін, қабылдауын, олардың саны мен құнын көрсете отырып, медициналық препараттарды сатып алуды, рәсімдерден өтуді, дәрігерлерді қабылдауды растайтын шоттардың (фискалдық, тауарлық чектердің, төлем туралы түбіртектердің және т. б.) түпнұсқалары; сондай-ақ емдеуші дәрігердің медициналық препараттарды қабылдауға, рәсімдерден өтуге, қабылдауға тағайындау есепшоттары бар нұсқаулары;
- б) жерлеуге жұмсалған шығыстарды өтеу кезінде үшінші тұлғаға келтірілген залалдың мөлшерін және жүргізілген шығыстарды төлеу фактісін растайтын шоттардың түпнұсқалары (фактура шоттар, тапсырыс-нарядтар, фискалдық және тауарлық чектер, төлем туралы түбіртектер және т.б.
- 8.2.10. жолаушылардың өміріне/денсаулығына зиян келтірген кезде сондай-ақ:
- а) аурухана парағының түпнұсқасы;
- б) билет немесе оны алмастыратын басқа құжат.
- 8.2.11. Сақтанушы қабылдаған жәбірленушінің жазбаша талабы немесе сақтанушыны сақтандыру жағдайының басталуына және жолаушыларға /үшінші тұлғаларға /жүк иелеріне зиян келтіруге кінәлі деп тану туралы сот шешімі;
- 8.2.12. Абандонды жүзеге асыру үшін қажетті құжаттар.
- 8.3. Ұсынылған құжаттарды жасау тәртібі мен нысаны Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында немесе Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда, егер олар үшін көзделген болса сәйкес келуге тиіс. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, құжаттар сақтандырушыға түпнұсқада не нотариалды куәландырылған немесе түпнұсқалық мөрмен куәландырылған және құзыретті ұйымның уәкілетті тұлғасы қол қойған көшірме түрінде ұсынылады.
- 8.4. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдағаннан кейін құжаттардың түпнұсқалары Сақтанушының/пайда алушының талабы бойынша қарапайым не уәкілетті тұлға куәландырған көшірмелерді ұсынған жағдайда (Сақтандырушының шешімі бойынша, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарын негізге ала отырып) тиісті тұлғаға қайтарылуы мүмкін.
- 8.5. Егер ұсынылған құжаттар мен мәліметтерде сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін, оның ішінде сақтандыру шарты бойынша өтелуге жататын келтірілген зиянның мөлшерін айқындау, зиян келтіруге әкеп соққан сақтандыру оқиғасының сипатын, себептері мен мән-жайларын белгілеу, сақтандырушының зиян келтірген адамға (зиян келтіруге жауапты) талап ету құқығын іске асыруы үшін, сондай-ақ қарама-қайшы ақпаратты қамтуы үшін қажет ақпараттар болмаған жағдайда Сақтанушыға/Пайда алушыға сақтандыру төлемі туралы/сақтандыру төлем төлеуден бас тарту туралы негізделген шешім қабылдауға қажет, ақпараттарды сұрау себептерін түсіндірген уәжді хатты жөнелту жолымен қосымша ақпарат сұрастыруға құқығы бар.

9. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ.

- 9.1. Сақтанушының әуе көлік меншік иесі ретіндегі үшінші тұлғаларға келтірілген зиян үшін азаматтық-құқықтық жауапкершілігі басталған кезде:
- 9.1.1. Үшінші тұлғалардың мүлкіне залал келтірген кезде:
- 9.1.2. Үшінші тұлғаларға келтірілген мүлікке келтірілген залал үшін сақтандыру төлемі нақты залалдың мөлшері, бірақ франшиза туралы шартты ескере отырып, сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасынан аспайды.
- 9.1.3. Мүліктің зақымдануы кезінде келтірілген зиянның мөлшері сақтандыру жағдайы басталғанға дейін орын алған мүліктің есептелген амортизациясын (тозуын) шегергендегі бүлінген мүлікті қалпына келтіру құнын есептеу негізінде анықталады. Бүлінген мүлікті қалпына келтіру құны сақтандыру жағдайы басталған күні қолданылып жүрген нарықтық бағалар негізге алына отырып есептеледі.
- 9.1.4. Мүлікті жою кезінде келтірілген зиянның мөлшері (толық жойылу) сақтандыру жағдайы басталған күнгі оның нарықтық құнына сүйене отырып анықталады.
- 9.2. Үшінші тұлғалардың өміріне/денсаулығына зиян келтірген кезде:
- Үшінші тұлғалардың өміріне/денсаулығына келтірілген зиян үшін сақтандыру төлемі нақты залал мөлшерінде, бірақ сақтандыру сомасынан аспайтын мөлшерде жүзеге асырылады. Сақтандыру төлемінің мөлшері Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес айқындалады.
- 9.2.1. Егер сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соққан оқиға нәтижесінде жәбірленушіде (үшінші

тұлғаның) денсаулығының нашарлауы (мүгедектігі не мүгедектіктің неғұрлым жоғары тобы белгіленеді) не қайтыс болуы орын алса, содан кейін сақтандырушы үшінші тұлғадан (пайда алушыдан) келіп түскен өтініштің және тиісті құжаттардың негізінде сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен және мөлшерде сақтандыру төлемінің сомасын қайта есептеуге міндетті. Бұл ретте сақтандыру төлемінің сомасын қайта есептеу кезінде бұрын төленген сомалар есепке алынады.

9.3. Сақтанушының тасымалдаушы ретіндегі жолаушыларға/жүк иелеріне келтірілген зиян үшін азаматтық-құқықтық жауапкершілігі басталған кезде:

9.3.1. Жолаушылардың/жүк иелерінің мүлкіне залал келтірген кезде:

9.3.1.1. Сақтандыру төлемі нақты залал мөлшерінде, бірақ франшиза туралы шартты ескере отырып, сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасының мөлшерінен аспайтын мөлшерде жүзеге асырылады.

9.3.1.2. Жолаушының өзімен алып жүрген заттары, тіркелген қол жүктері жоғалу, жетіспеуі немесе зақымдануы орын алған жағдайда, Сақтанушы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен белгіленген келесі мөлшерде жауапты болады:

1) жарияланған құнсыз тасымалдауға қабылданған жолжүктің, сондай-ақ жолаушы өзімен алып жүрген заттардың жоғалғаны немесе жетіспегені үшін-жоғалған жолжүктің нақты құны немесе жолаушы өзімен алып жүрген заттар немесе олардың жетіспейтін бөлігі мөлшерінде;

2) жарияланған құны бар тасымалдауға қабылданған жолжүктің жоғалғаны немесе жетіспегені үшін-егер сақтанушы жарияланған құнның нақты құнынан жоғары екенін дәлелдемесе, жарияланған құн мөлшерінде;

3) жолжүктің немесе жолаушы өзімен алып жүрген заттардың зақымданғаны үшін жолжүктің немесе заттардың құны азайған сома мөлшерінде.

9.3.1.3. Жүктің немесе жолжүктің құны оның құнына сүйене отырып айқындалады, ол уәкілетті мемлекеттік орган бекітетін қағидалар (әдістеме) бойынша немесе Қазақстан Республикасы қосылған тиісті халықаралық конвенциялар қағидаттарының негізінде тасымалдау және көлік түрлеріне байланысты белгіленеді.

9.3.2. Жолаушылардың өміріне/денсаулығына зиян келтірген кезде

9.3.2.1. Бір жолаушының өміріне немесе денсаулығына келтірілген зиян үшін сақтандыру төлемі мынадай мөлшерде (бір жолаушының өміріне немесе денсаулығына келтірілген зиян үшін сақтандыру сомасының пайызымен) жүзеге асырылады:

- қайтыс болған кезде-100;

- мүгедектік белгіленген кезде: I топ – 80; II топ-60; III топ-40;

- "бала мүгедек" санатын белгілеу кезінде-60;

- еңбекке қабілеттілігінен уақытша айырылған кезде – 1 АЕК (айлық есептік көрсеткіш, тиісті жылға арналған "Республикалық бюджет туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес белгіленген, сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру күніне) еңбекке жарамсыздықтың әрбір күні үшін, бірақ 60 күнтізбелік күннен аспайтын кезең үшін.

9.3.3. Егер сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соққан оқиға нәтижесінде жолаушыда денсаулықтың нашарлауы (мүгедектік не мүгедектіктің неғұрлым жоғары тобы белгіленеді) не өлім басталады, содан кейін сақтандырушы жолаушыдан (пайда алушыдан) түскен өтініштің және тиісті құжаттардың негізінде сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен және мөлшерде сақтандыру төлемінің сомасын қайта есептеуге міндетті. Бұл ретте сақтандыру төлемінің сомасын қайта есептеу кезінде бұрын төленген сомалар есепке алынады.

9.4. Мүліктің/жүктің толық жойылуы кезінде (Сақтандырушы не Сақтандырушымен келісілген тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшы және/немесе бағалаушы және / немесе сюрвейер, лосс-аджастер, қалпына келтіру жөндеуінің орынсыздығын анықтаған мүліктің жойылуы; сондай-ақ қалпына келтіру жөндеуінің құны сақтандыру жағдайы басталған күні мүліктің нақты құнының 60% - дан астамын құрауы) Сақтандырушының Пайда алушыға төменгілерді төлеуге құқығы бар:

1. пайда алушы сақтандырушыға одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтарды берген жағдайда, бүлінген мүліктің/жүктің нақты құны, бірақ сақтандыру сомасынан және франшиза туралы шарттардан аспайды. Меншік құқығын және/немесе мүлікті/жарамды қалдықтарды беруге байланысты барлық шығыстар сақтандырумен жабылмайды. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін мүлікке меншік құқығы Сақтандырушыға өтеді.

2. бүлінген мүліктің/жүктің нақты құны, бірақ одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтардың құнын шегергендегі сақтандыру жағдайы мен франшиза туралы шарттар басталған күнгі сақтандыру сомасынан аспайды. Әрі қарай пайдалануға жарамды жүктің қалдықтары деп жеңілдікпен сатылған жүк те түсініледі;

9.5. Сақтандыру шарты бойынша пайда алушы жәбірленуші болып табылады. Жәбірленушінің өтініш бойынша жәбірленуші - заңды тұлға үшін қарапайым жазбаша нысанда ресімделген және

жәбірленуші – жеке тұлға үшін нотариалды куәландырылған сенімхат түрінде сақтандыру төлемі жәбірленушіге денсаулығын және (немесе) мүлкін қалпына келтіру жөнінде қызметтер көрсеткен (көрсететін) адамға тікелей жүзеге асырылуы мүмкін.

- 9.6. Үшінші тұлға қайтыс болған жағдайда Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес үшінші тұлғаның қайтыс болуына байланысты зиянды өтеп алу құқығы бар тұлға Пайда алушы болып табылады. Жолаушы – жеке тұлға қайтыс болған жағдайда Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес оның мұрагерлері пайда алушы болып табылады.
- 9.7. Оқиғаға байланысты сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдаған кезде, сақтандыру жағдайы деп танылған немесе танылуы мүмкін сақтандырушы сақтанушыға сақтандыру шартымен қойылатын сақтандыру жағдайының басталуына байланысты талаптардың тізбесін қысқартуға құқылы.
- 9.8. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдайды және жүзеге асырады немесе сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдайды және сақтанушыға дәлелді жазбаша бас тартуды келесі мерзімдерде жібереді:
- Сақтанушы барлық қажетті құжаттарды ұсынған күннен бастап 30 (отыз) жұмыс күні ішінде айырылған/жоғалған жағдайда. Егер уәкілетті органдардан қосымша ақпарат алу және/немесе Сақтандырушының сақтандыру жағдайына байланысты мән-жайларды анықтауы бойынша іс-шаралар жүргізу талап етілсе, сақтандырушы бұл туралы сақтанушыға хабарлау арқылы бұл мерзімді үш айға ұзарта алады.
 - барлық басқа тәуекелдер бойынша сақтанушы барлық қажетті құжаттарды ұсынған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде.
- 9.9. Оқиғаға байланысты сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдаған кезде, сақтандыру жағдайы деп танылған немесе танылуы мүмкін сақтандырушы осы Шартта сақтанушыға қойылатын сақтандыру жағдайының басталуына байланысты талаптардың тізбесін қысқартуға құқылы.
- 9.10. Сақтандырушының келесі жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асыруды кейінге қалдыруға құқығы бар: құзыретті органдар сақтанушыға (пайда алушыға) немесе Сақтанушының қызметкерлеріне қарсы қылмыстық іс қозғады және тергеу аяқталғанға дейін сақтандыру жағдайының басталуына және оның келтірген залалына әкеп соққан мән – жайларға тергеу жүргізеді.
- 9.11. Сақтандыру төлемін жүзеге асыруды кейінге қалдыру туралы шешімді сақтандырушы қабылдайды және сақтанушыға дәлелді негіздемесі бар жазбаша нысанда хабарланады.
- 9.12. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін сақтандырушы жүзеге асырылған сақтандыру төлемінің мөлшеріне азайтылған сақтандыру сомасы шегінде жауапкершілікті жалғастырады.
- 9.13. Сақтандыру төлемі үшінші тұлғалардан келтірілген залалды өтеу тәртібімен алынған сомалар шегеріле отырып жүргізіледі.
- 9.14. Зардап шеккен адамның сақтандыру жағдайынан кейін зақымдалуына қарамастан, қалған мүліктен бас тарту құқығы жоқ.
- 9.15. Сақтандырушы сақтандыру төлемін зиянды сақтандыру төлемі сомасының шегінде табиғи нысанда өтеумен алмастыра алады.
- 9.16. Сақтандыру төлемі сақтанушыға Пайда алушы сақтандыру төлемін алудан және құжаттарды ұсынудан жазбаша бас тартқаннан кейін жүзеге асырылуы мүмкін, залалдың мөлшері сақтандыру жағдайы басталғанға дейін орын алған мүліктің есептелген амортизациясын (тозуын) шегергендегі бүлінген мүлікті қалпына келтіру құнын есептеуді негізге ала отырып, тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшының және/немесе бағалаушының және/немесе сюрвейердің, лосс-аджастердің актісі негізінде айқындалады.
- 9.17. Сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асырмағаны үшін Сақтандырушы Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабының қолданыстағы нұсқасына сәйкес жауапкершілік артады.

10. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ЖАТПАЙТЫН ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ ОҚИҒАЛАР. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДАН БАС ТАРТУ

- 10.1. Егер сақтандыру жағдайы келесілер негізінде орын алса Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру төлемін толық немесе ішінара төлеуден бас тартуға құқылы:
- 1) қажетті қорғаныс немесе аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, Сақтанушының, экипаж мүшесінің және/немесе пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттерін;
 - 2) сақтанушының, экипаж мүшесінің және/немесе пайда алушының заңнамалық актілерде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайына себеп-салдарлық байланыстағы қасақана қылмыстар немесе қасақана әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған іс-әрекеттері.

- 10.2. Егер сақтандыру жағдайы келесі салдардан орын алған болса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады:
- 1) ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті ластанудың әсері;
 - 2) әскери іс-қимылдар, терроризм актілері;
 - 3) азаматтық соғыс, әр түрлі халықтық толқулар, жаппай тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер.
- 10.3. Сақтандыру келесі жағдайлар кесірінен орын алған оқиғаларды қамтымайды:
- 10.3.1. Сақтанушының әуе кемесін мемлекеттік тіркеу туралы жарамды куәлігі және әуе кемесінің ұшуға жарамдылығы туралы қолданыстағы куәлігі, Сақтанушының әуе көлік құралын пайдалану құқығын куәландыратын құжаты және әуе көлігінде ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін мемлекеттік және ведомстволық басқару органдары талап ететін басқа да құжаттары жоқ әуе кемесін пайдалануы;
- 10.3.2. Сақтанушының/экипаж мүшелерінің кемені ұшуға дайындау қағидаларын, ұшу қағидаларын, жолаушыларды (жүктерді, жол жүктерін) тасымалдау қағидаларын, санитариялық-гигиеналық талаптарды, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында және Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда белгіленген әуе кемесін күтіп-ұстауға, күзетуге, жөндеуге, ұшуға және техникалық пайдалануға қойылатын өзге де талаптарды бұзуы;
- 10.3.3. ұшу құрамының экипаж мүшелерінде ұшу құрамының қолданыстағы куәлігі және/немесе осы үлгідегі әуе кемесін және оның жабдығын басқару үшін қажетті дайындық/тәжірибе болмауы;
- 10.3.4. әуе кемесіне арнайы рұқсаты жоқ және арнайы оқытудан өтпеген біліктілігі жоқ персоналмен қызмет көрсету, сол сияқты бұл үшін арнайы оқытылмаған және арнайы рұқсаты жоқ адамдарға қызмет көрсету және/немесе жөндеу;
- 10.3.5. Сақтанушының әуе кемесін сақтандыруға арналған өтініште көзделмеген мақсаттарда немесе ол белгілеген осы кемені пайдалану ауданынан тыс жерде пайдалануы (егер бұл форс-мажорлық мән-жайлардан туындамаса);
- 10.3.6. сақтандырылған көлікке арналмаған ұшу-қону алаңдарын пайдалану (мәжбүрлі жағдайлардан басқа);
- 10.3.7. әуе көлігін сынақтарда, спорттық/демонстрациялық іс-шараларда немесе оқу мақсатында пайдалану;
- 10.3.8. әуе көлігін заңсыз мақсаттарда пайдалану, оның ішінде Сақтанушының/экипаж мүшелерінің сот қылмыстық жазаланатын деп таныған әрекеттерді жасауы нәтижесінде немесе егер әуе көлігі қылмыс құралы немесе құралы болып табылса;
- 10.3.9. Осы агрегаттардың кез келген ақауларына және ресурстың өндірілуіне байланысты әуе кемесінің жекелеген агрегаттарының істен шығуы-тозу, қолдану мерзімінің өтуі, жұмыс процестеріне және ілеспе факторларға байланысты беріктіктің төмендеуі (діріл, шу, электромагниттік кедергі және т. б.), егер мұндай зақымданулардың салдары агрегаттар ішінде оқшауланған болса;
- 10.3.10. жинақтаушы немесе үдемелі сипаттағы қалыпты пайдалану жағдайлары мен жүктемелердің әсеріне байланысты әуе кемесінің құрылымы элементтерінің зақымдануы (тот басу, ескеру, жарық түсуі, қабаттала бөлінуі және т. б.);
- 10.3.11. қосалқы бөлшектерді, жинақтауыштарды және/немесе шығыс материалдарын дайындаушы зауыт арнайы келіспеген және ұсынбаған пайдалану;
- 10.3.12. өндірістік ақау немесе зақымдану;
- 10.3.13. қалыпты тозу ретінде қарастырылатын бөгде заттардың түсуі нәтижесінде қозғалтқышқа ұзаққа созылған зақымы;
- 10.3.14. командир мен экипаждың ұшу қауіпсіздігін, әуе көлігінің және оның бортындағы жолаушылар мен мүліктің сақталуын қамтамасыз ету үшін шаралар қолданбауы;
- 10.3.15. сақтандырылған әуе көлігін жалға, лизингке берген сақтанушыға қайтармау;
- 10.3.16. басқаруға құқығы бар адамның әуе көлігін алкогольді, есірткі құралдарын немесе басқа да мас ететін заттарды пайдаланудан туындаған кез келген нысандағы мас күйінде немесе әуе көлігін басқару кезінде қолдануға қарсы болатын дәрі-дәрмек препараттарының әсерінен басқаруы;
- 10.3.17. сақтанушының немесе Сақтанушымен еңбек және/немесе шарттық қатынастарда тұратын тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері, сондай-ақ аталған адамдардың алкогольді, есірткі құралдарын немесе басқаларды пайдаланудан туындаған кез келген нысандағы дәрілік заттарды қолдану немесе дәрілік препараттарды медициналық емес мақсаттарда қолдану нәтижесіндегі мас күйіндегі әрекеттері;
- 10.4. Егер келесіге зиян келтірілген болса, сақтандыру оқиғаларды қамтымайды:
- 10.4.1. қоршаған табиғи ортаға;
- 10.4.2. жәбірленушінің ақша, бағалы қағаздар, алтын, бағалы және жартылай бағалы тастар мен металдардан жасалған бұйымдар, өзге де зергерлік бұйымдар, әшекейлер, өнер туындылары немесе басқа да құндылықтар түріндегі мүлкіне, оның ішінде антикварлық және басқа да бірегей заттарға, діни ғибадат заттарына, коллекцияларға, картиналарға, қолжазбаларға;

- 10.4.3. жүктің шіруі, коррозиясы, тозуы, тотығуы, кебуі, ағуы, булануы, салмағының, массасының немесе көлемінің табиғи өзгеруі немесе жүктің табиғи тозуы салдарынан;
- 10.4.4. жүктің қасиеттеріне немесе оның ақауларына байланысты (оның ішінде өндірістік).
- 10.5. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін де негіз болу себептеріне келесілер жатқызылады:
 - 10.5.1. сақтанушының сақтандырушыға сақтандыру объектісі;
 - 10.5.2. сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оныңсалдары туралы көрінеу жалған мәліметтер хабарлауы;
 - 10.5.3. Сақтанушының сақтандыру жағдайынан шығынды азайту жөніндегі шараларды қасақана қабылдамауы;
 - 10.5.4. Сақтанушының шығын келтіргені үшін кінәлі тұлғадан мүліктік сақтандыру бойынша тиісті өтемақы алуы;
 - 10.5.5. сақтанушының сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән жайларын тергеп тексеруге және ол келтірген залалдың мөлшерін белгілеуге кедергі келтіруі;
 - 10.5.6. сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарламау/уақтылы хабарламау;
 - 10.5.7. сақтанушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты адамға өзінің талап ету құқығынан бас тартуы, сондай-ақ талап ету құқығын сақтандырушыға өту үшін қажетті құжаттарды сақтандырушыға беруден бас тартуы. Егер сақтандыру төлемі жүзеге асырылған болса, сақтандырушы оны толық немесе ішінара қайтаруды талап етуге құқылы;
 - 10.5.8. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамалық актілерінде көзделген басқа да жағдайлар.
- 10.6. **Үшінші тұлғаларға зиян келтіргені үшін жауапкершілікті сақтандыру:**
 - 10.6.1. Сақтанушы қызметкерлерінің еңбек міндеттерін атқару кезіндегі өмірі мен денсаулығы (жұмыс берушінің жауапкершілігі);
 - 10.6.2. сақтандыру шартында көрсетілген әуе кемесінің ұшу, кабиналық немесе өзге де экипажы мүшесінің өмірі мен денсаулығы немесе мүлкі;
 - 10.6.3. Сақтанушы жұмыс істейтін әуе кемесінің иелеріне (меншік иесіне/ жалға берушіге/ лизинг берушіге/ кредиторға/кепіл ұстаушыға);
 - 10.6.4. Сақтанушы заңды негіздерде иеленетін кез келген мүлікке, оның ішінде әуе кемесінің бортында орналасқан, сондай-ақ әуе кемесіне тиелетін немесе одан түсірілетін мүлікке;
 - 10.6.5. осы сақтандыру Ережелеріне №1 қосымшамен ресімделген AVN 46B "шудың, ластанудың және өзге де қауіптердің әсер ету тәуекелдерін сақтандыру шартынан алып тастау туралы Ережеде" көзделген оқиғалар нәтижесінде.
- 10.7. **Жолаушыларға зиян келтіргені үшін жауапкершілікті сақтандыру:**
 - 10.7.1. келесі жағдайлар сақтанушының зиян келтіргені үшін азаматтық жауапкершілігінің басталуы сақтандыру жағдайы болып табылмайды:
 - 10.7.2. жолаушыны немесе жолжүкті межелі жерге жеткізу мерзімдерін бұзу салдарынан;
 - 10.7.3. Сақтанушы қызметкерлерінің еңбек міндеттерін атқару кезіндегі өмірі мен денсаулығы (жұмыс берушінің жауапкершілігі);
 - 10.7.4. сақтандыру шартында көрсетілген әуе кемесінің ұшу, кабиналық және өзге де экипажы мүшесінің өмірі мен денсаулығы немесе мүлкі;
- 10.8. **Жүк иелеріне зиян келтіргені үшін жауапкершілікті сақтандыру:**
 - 10.8.1. Сақтанушының жүк иелеріне зиян келтіргені үшін зиян келтіру салдарынан туындаған азаматтық жауапкершілігінің басталуы сақтандыру жағдайы болып табылмайды:
 - 10.8.2. тірі малды (жануарларды, құстарды, балықтарды) тасымалдау нәтижесінде;
 - 10.8.3. тез бұзылатын жүктерді тасымалдау;
 - 10.8.4. жүктің немесе поштаның құрттар, кеміргіштер, жәндіктер салдарынан зақымдануы;
 - 10.8.5. жүкті немесе поштаны жеткізу мерзімдерін бұзу салдарынан;
 - 10.9. Сақтандыру моральдық зиян, мәліметтерді таратудан келтірілген зияндар, ар-намысына, қадір-қасиетіне және іскерлік беделіне нұқсан келтіретін мәліметтер (Сақтандырушының сақтандыру құпиясын сақтау міндетіне байланысты емес), Сақтанушының (экипаж мүшелерінің, пайда алушының) шығындары (оның ішінде айыппұлдар, өсім пұлдар, тұрақсыздық айыбы, сот шығындары, экипаж мүшелерін қажетті мақсатқа/кері бағыттау бойынша, тұрғын үйді жалға алу немесе қонақ үйде тұру бойынша шығыстар әуе көлігін жөндеу кезінде, сақтандыру шартында тікелей келісілген жағдайларды қоспағанда, іссапар шығыстары, өндірістің тоқтап қалуына байланысты залалдар, әуе көлігінің тауар құнының/тауар түрінің жоғалуы, жоғалған пайда) қамтылмайды.
- 10.10. Сақтандырушының осы Ережелердің 11-тарауында баяндалған құжаттар ұсынылмаған жағдайда, 90 күнтізбелік күн өткеннен кейін, Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген сәттен бастап, егер 60 күнтізбелік күн өткеннен кейін Сақтандырушы

Сақтанушыға/пайда алушыға құжаттарды Сақтандырушыға беру қажеттілігі туралы еске сала отырып, хат жіберу әдісімен тиісті түрде хабарлаған болса, сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы бар.

10.11. Сақтандырушы сақтанушыға және пайда алушыға барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде сақтандыру төлемін жүзеге асырудан жазбаша дәлелді бас тартуды жіберуге міндетті.

10.12. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуына сақтанушы/пайда алушы сотқа шағымдана алады.

11. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ШАРТТАРЫ

11.1. Сақтандыру шарты келесі жағдайларда тоқтатылады:

11.1.1. әрекет ету мерзімі аяқталса;

11.1.2. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен Сақтанушының таратылуы/қайтыс болуы немесе Сақтандырушының таратылуы;

11.1.3. соттың сақтандыру Шартын жарамсыз деп тану туралы шешім қабылдауы;

11.1.4. Сақтандырушының сақтандыру сомасының толық мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруы;

11.1.5. сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде кезекті сақтандыру жарнасын төлемесе;

11.1.6. Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген басқа жағдайларда.

11.2. Сақтандыру шарты Сақтанушының немесе Сақтандырушының талабы бойынша немесе сондай-ақ тараптардың өзара келісімі бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылуы мүмкін.

11.3. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату ниеті туралы Тараптар бір бірін сақтандыру Шартын бұзудың болжамды күніне дейін кем дегенде 30 (отыз) күнтізбелік күн бұрын хабардар етуге міндетті.

11.4. Сақтанушының немесе Сақтандырушының талабымен сақтандыру Шарты мерзімнен бұрын тоқтатылған жағдайда, Осы Ережелердің 11.4.1-тармақта сипатталған жағдайларды қоспағанда, сақтандырушының Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің қолданыстағы редакциясында көзделген шарттар бойынша, сақтандырушы сақтанушыға келесі формула бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарады:

$(100\% - 30\%) * (TCC - CC * i / N)$, мұнда:

30% - Сақтандырушының істі жүргізуге арналған шығыстары;

TCC-сақтандыру Шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысы;

CC-сақтандыру Шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы;

i-пайдаланылған күндер саны (айналыс күні пайдаланылмаған болып есептеледі);

N-сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі (күндермен).

11.4.1. Сақтанушы - жеке тұлғаның талабы бойынша сақтандыру шарты Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің қолданыстағы нұсқасында көзделген шарттар бойынша жасалған күннен бастап күнтізбелік он төрт күн ішінде мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде Сақтандырушы Сақтанушыға төменгі формула бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарады:

$(100\% - 10\%) * (TCC - CC * i / N)$, мұнда:

10% - Сақтандырушының істі жүргізуге арналған шығыстары;

TCC-сақтандыру шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысы;

CC-сақтандыру Шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы;

i-пайдаланылған күндер саны (айналыс күні пайдаланылмаған болып есептеледі);

N-сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі (күндермен).

11.5. Сақтанушы сақтандыру шартында көрсетілген мерзімге дейін толық мөлшердегі сақтандыру сыйлықақысын немесе кезекті сақтандыру жарнаны уақтылы төлемеген кезде сақтандырушы сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғаудың қолданылуын сақтандыру сыйлықақысын немесе сақтандыру жарнасын төлеу мерзімі өткен күннен кейінгі күннен бастап біржақты тәртіппен тоқтата тұрады. Бұл ретте сақтандырушы сақтандыру қорғаудың қолданылуын тоқтата тұру кезеңінде болған сақтандыру жағдайлары бойынша жауапты болмайды. Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын немесе оның бір бөлігін сақтандыру шартында көрсетілген тәртіппен және мерзімдерде төлемеген жағдайда сақтандырушының сақтанушыға жазбаша хабарлама жіберу арқылы оны біржақты тәртіппен бұзуға құқығы бар. Бұл ретте төленген сақтандыру сыйлықақысы сақтанушыға қайтарылмайды.

- 11.6. Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысы төленгеннен кейін жазбаша өтініш негізінде сақтандыру қорғаудың қолданылуы тоқтатыла тұрған күннен бастап 30 (отыз) күнтізбелік күн ішінде сақтандыру қорғаудың қолданылуын қайта бастауға құқылы. Бұл ретте сақтандыру шартының қолданысы ұзартылмайды және сақтандыру қорғаудың қолданылуын тоқтата тұру кезеңі үшін төленген сақтандыру сыйлықақысы қайтарылмайды.
- 11.7. Егер 30 (отыз) күнтізбелік күн ішінде сақтандыру сыйлықақысын төлеу жүргізілмесе, сақтандыру шартының қолданысын сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысын не кезекті сақтандыру жарнасын төлеу мерзімі өткен күннен кейінгі күннен бастап біржақты тәртіппен тоқтатады.
- 11.8. Сақтанушы шарттан бас тартқан кезде (ҚР АҚ 841-бабының 2-тармағы), егер бұл ҚР АҚ 841-бабы 1-тармағының бірінші бөлігінде, ҚР АҚ 842-бабы 2-тармағының екінші және үшінші бөліктерінде көрсетілген мән-жайлармен байланысты болмаса, егер шартта өзгеше көзделмесе, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары қайтарылуға жатпайды.

12. ФОРС-МАЖОР

- 12.1. Сақтандыру Шарты бойынша міндеттемелерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған Тарап Егер тиісті орындау еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайлар кезінде төтенше және алдын алуға болмайтын мән-жайлардың салдарынан мүмкін еместігін дәлелдесе, сақтандыру шартында мүліктік жауаптылықта болмайды.
- 12.2. Форс-мажор жағдайлары мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді: су тасқыны, өрттер, жер сілкіністері және басқа да табиғи апаттар, кез келген сипаттағы соғыстар немесе әскери әрекеттер, блокадалар, мемлекеттік органдардың тыйымдары.
- 12.3. Форс-мажорлық мән-жайлардың әсерін бастан кешіретін Тарап мұндай жағдайлардың басталуы туралы екінші Тарапқа 3 (үш) жұмыс күні ішінде хабарлауға міндетті.
- 12.4. Форс-мажорлық мән-жайлардың әсері құзырлы органдардың тиісті құжаттамаларымен расталуға тиіс.

13. САҚТАНУШЫНЫҢ ШЫҒЫН ӨТЕУ ҚҰҚЫҒЫНЫҢ САҚТАНДЫРУШЫҒА КӨШУІ (СУБРОГАЦИЯ)

- 13.1. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға төленген сақтандыру сомасы шегінде сақтанушының келтірілген зиян үшін жауапты тұлғаға регрессиялық талап қою құқығы өтеді. Сақтанушы сақтандыру төлемін алған кезде сақтандырушыға осы талап ету құқығын іске асыру үшін қажетті барлық құжаттарды, оның ішінде жеке басын куәландыратын құжатты (жеке куәлік, паспорт, шетел азаматының тұруға ықтияр хаты, азаматтығы жоқ адамның куәлігі), ЖСН-н, осы талап ету құқығын іске асыруға жауапты адамның тұрғылықты/тұрақты тұратын жері туралы мәліметтерді беруге міндетті зиян, сондай-ақ өзге де құжаттар.

14. ҚОСАРЛАНҒАН САҚТАНДЫРУ

- 14.1. Сақтандыру шартын жасасу кезінде және оның қолданылу кезеңінде сақтанушы сақтандырушыға осы сақтандыру объектісіне қатысты ұқсас тәуекелдер бойынша қолданыстағы/жасалатын барлық сақтандыру шарттары туралы хабарлауға міндетті.
- 14.2. Қосарланған сақтандыру кезінде әрбір сақтандырушы сақтанушының алдында онымен жасалған шарт шегінде жауап береді, алайда Сақтанушының барлық сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты залалдан аспауы тиіс.

15. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

- 15.1. Сақтандыру шарты бойынша Сақтандырушы мен Сақтанушы арасындағы барлық даулар келіссөздер арқылы шешіледі.
- 15.2. Келісімге қол жеткізілмеген жағдайда дау Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген тәртіппен қаралады.
- 15.3. Залалдың себептері мен мөлшері туралы даулар туындаған жағдайда Тараптардың әрқайсысы сараптама жүргізуді талап етуге құқылы. Сараптама оны жүргізуді талап еткен Тараптың есебінен жүргізіледі.

16. ҚОСЫМША ШАРТТАР

- 16.1. Сақтандыру шартының мазмұны мен талаптары коммерциялық құпия болып табылады және сақтандыру құпиясы бойынша талаптарды қамтиды. Тараптар қатаң құпиялылықты сақтауға міндетті және Қазақстан Республикасының заңнамасы талап ететін жағдайларды қоспағанда, сақтандыру шартының ережелерін, мазмұны мен талаптарын, оның ішінде бұқаралық ақпарат

құралдарына жария етуге құқылы емес.

- 16.2. Тараптардың келісімі бойынша осы Ережелерге сәйкес жасалатын сақтандыру шартына қосымша талаптар (сақтандыру ескертпелері, ұйғарымдар, алып тастаулар және т.б.) енгізілуі мүмкін.
- 16.3. Сақтандыру шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулар оларды жазбаша ресімдеген және Тараптардың уәкілетті өкілдері қол қойған жағдайда заңды күшіне ие болады.
- 16.4. Сақтандыру шартына қол қою арқылы Сақтанушы сақтандыру Ережелерінің талаптарымен танысқанын және келісетінін растайды.